

VLAAMS PARLEMENT

ZITTING 1995-1996

14 FEBRUARI 1996

BELEIDSBRIEF

Landbouw, tuinbouw en visserij in Vlaanderen Naar een geïntegreerde aanpak Beleidsprioriteiten 1995-1999

VERSLAG

namens de Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden uitgebracht door de heer Eddy Schuermans

Samenstelling van de Commissie :

Voorzitter : de heer Robert Voorhamme.

Vaste leden : de heren Herman Candries, Paul Deprez, Johan De Roo, mevrouw Trees Merckx-Van Goey, de heer Eddy Schuermans ;
de heren Karel De Gucht, Marino Keulen, Didier Ramoudt ;
de heren Carlos Lisabeth, Jef Sleeckx, Robert Voorhamme ;
de heren Emiel Verrijken, Frans Wymeersch ;
de heer Jean-Marie Bogaert ;
de heer Jos Stassen.

Plaatsvervangers :

de heren Leo Cannaearts, Jos De Meyer, mevrouw Mia De Schamphelaere, de heer John Taylor, mevrouw Riet Van Cleuvenbergen ;
de heren Louis Brill, Arnold Van Aperen, Dirk Van Mechelen ;
de heren Freddy De Vilder, Fred Dielens, Guy Swennen ;
mevrouw Marijke Dillen, de heer Jan Penris ;
de heer Christiaan Vandenbroeke ;
de heer Jos Geysels.

Zie :

141 (1995-1996)

- Nr. 1 : Beleidsbrief
- Nr. 2 : Verslag namens de Commissie voor Onderwijs, Vorming en Wetenschapsbeleid

DAMES EN HEREN,

De Commissie voor Werkgelegenheid en Economische Aangelegenheden heeft op dinsdag 23 januari 1996 de Beleidsbrief : "Landbouw, tuinbouw en visserij in Vlaanderen". Naar een geïntegreerde aanpak, ingediend door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media, ten gronde besproken.

Op verzoek van de heren Didier Ramoudt en Jean-Marie Bogaert, hierin bijgetreden door de commissie werd nog een aparte gedachtenwisseling gewijd aan de visserijproblematiek op dinsdag 6 februari 1996. Vooraf werd aan de leden van de commissie een nota van minister Eric Van Rompuy ter zake overgezonden.

1. INLEIDENDE TOELICHTING DOOR DE HEER ERIC VAN ROMPUY, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, LANDBOUW EN MEDIA

De minister verheugt er zich over dat over de materie Landbouw in deze commissie een afzonderlijke bespreking wordt gewijd. Dit onderstreept, volgens de minister het belang dat in de Vlaamse regering aan deze sector wordt gehecht.

Vervolgens licht de minister de Beleidsbrief als volgt toe.

Vlaanderen wordt door veel mensen als een uitgestrekte stad ervaren. Daarbij wordt wel eens vergeten dat de land- en tuinbouwsector nog steeds een belangrijke economische sector is. Misschien is het daarom interessant dit te illustreren met een aantal belangrijke cijfergegevens in verband met de land- en tuinbouwsector

1. Kenmerken van de Vlaamse land- en tuinbouw

De eindproduktiewaarde van de land- en tuinbouwsector in België schommelde de afgelopen jaren rond de 260 miljard frank en wordt voor 3/4 gerealiseerd in Vlaanderen.

Vlaanderen heeft een aandeel van slechts 0,7 percent van de landbouwbedrijven en 0,5 percent van de landbouwoppervlakte van de Europese Unie, maar daarmee wordt wel 2,5 percent van de produktiewaarde van de land- en tuinbouwsector in de Europese Unie gerealiseerd.

De Vlaamse land- en tuinbouw heeft als gevolg van het Europees landbouwbeleid de afgelopen decennia grondige wijzigingen ondergaan. Bij het tot stand komen van de Europese marktregelingen heeft Vlaanderen vooral zijn heil gezocht in die bedrijfstakken waar Europa het minst regulerend optrad. Het zijn die deelsectoren, vooral de tuinbouw en de varkenssector, waar de vrije markt het meest vrij spel heeft en waar het concurrentievermogen het meest op proef wordt gesteld. Op die manier is in Vlaanderen een landbouwsector gegroeid die gekenmerkt wordt door een sterke intensivering van de produktie.

De Vlaamse land- en tuinbouw wordt gekenmerkt door een zeer hoog technologisch niveau, met een grote produktiviteit en een vrij goede produktieinfrastructuur. De Vlaamse land- en tuinbouwers hebben zich op die manier in de eerste gelederen van het Europees peloton genesteld.

Een andere troef van onze Vlaamse land- en tuinbouw is de ligging midden in het dichtst bevolkte en koopkrachtigste

consumptiecentrum van Europa en in de nabijheid van grote invoerhavens voor de aanvoer van landbouwgrondstoffen.

Anderzijds heeft Vlaanderen een belangrijke handicap ten opzichte van vele andere Lidstaten van de Europese Unie. Wegens de sociaal-economische omgeving zijn de produktiefactoren grond en arbeid flink duurder t.o.v. andere lidstaten. In een verstedelijkt gebied als Vlaanderen is het bij gebrek aan voldoende ruimte moeilijker en vergt het grotere inspanningen van de bedrijfsleiding om een land- en tuinbouwbedrijvigheid te ontplooien, die de basismilieukwaliteit respecteert.

De minister stelt dat uit statistische gegevens o.m. deze opgenomen in de Vlaamse Regionale Indicatoren 1995 (VRIND), blijkt dat de Vlaamse primaire sector in 1994 een omzet behaalde van 130 miljard frank, gebaseerd op de BTW-aangifte.

De eindproduktiewaarde van de Vlaamse land- en tuinbouw bedraagt 180 à 200 miljard frank volgens de gegevens van het Landbouw Economisch Instituut (LEI) (2,5 percent van het VRP). Inzake de werkgelegenheid in de landbouwsector stelt de minister vast dat de afgelopen periode van 5 jaar de tewerkstellingsgraad van permanente werkkrachten daalde, maar dat er nog steeds 100.000 personen rechtstreeks of onrechtstreeks in deze sector tewerkgesteld zijn.

2. Is een concurrentiële land- en tuinbouw in Vlaanderen nog mogelijk ?

Teneinde te kunnen ingaan op deze vraag is het nuttig na te gaan binnen welke omgeving de land- en tuinbouwconomie in Vlaanderen zich momenteel beweegt. Economische sectoren zoals de land- en tuinbouwsector staan immers in directe relatie met de omgeving waarin zij bewegen.

Vooraleer hier dieper op in te gaan, staat de minister even stil bij de specifieke kenmerken van de land- en tuinbouwconomie in vergelijking met andere sectoren.

3. De land- en tuinbouw een buitenbeentje binnen het economisch gebeuren

De land- en tuinbouwsector is een grondstoffenproducent die een levensnoodzakelijk produkt voortbrengt. Dit brengt met zich mede dat gezien het vitaal belang van de voortgebrachte produkten er steeds gestreefd wordt naar een beperkte overproduktie. Dit fenomeen heeft dan op zijn beurt voor gevolg dat de markten in de land- en tuinbouwconomie de neiging hebben zich negatief te ontwikkelen (prijselastische vraag). Dit zet het inkomen van de producenten onder druk..

De land- en tuinbouwproducenten zijn voor de afzet van hun produkten elkaars concurrenten. De markt van land- en tuinbouwprodukten wordt gekenmerkt door een groot aantal aanbieders, de producenten - in hoofdzaak familiale ondernemingen - en een relatief beperkt aantal kopers, de handel en de industrie. Individueel staat de producent in een zwakkere positie dan de koper, die een veel directer overzicht heeft op het marktgebeuren.

Kenmerken van de positie van de land- en tuinbouwer t.a.v. de afzet van zijn produkten zijn de volgende :

– versnipperde produktie over vele familiale bedrijven waardoor de aanpassing van het aanbod aan de vraag zonder tussenkomst van de overheid niet gestroomlijnd verloopt ;

- het aanbod bestaat uit relatief kleine partijen van een doorgaans niet-homogeen produkt ;

- het land- en tuinbouwprodukt is in grote mate een grondstof die moet be- of verwerkt wordt, getrieerd, verpakt geconditioneerd en bewaard worden ;

- het is een beperkt houdbaar produkt dat op een bepaald ogenblik moet geoogst worden ;

- de produktie is plaatsgebonden zodat opslag, vervoer en logistiek belangrijk zijn. Dit alles resulteert in een bijzondere zwakke bedingingskracht van de boer. Hij komt tegenover machtige partners te staan in een verzadigde markt.

Hoewel het op termijn te verwachten valt dat er minder aanbieders overblijven, zal hun marktkracht klein blijven, o.m. als gevolg van de toenemende concentratie in de andere schakels van de keten.

Vandaar dat het overheidsoptreden in deze sectoren traditioneel steeds zeer belangrijk is geweest, hetgeen trouwens een wereldwijd fenomeen is. Bij haar ingrijpen in het marktgebeuren stuit de overheid op uiteenlopende, vaak tegenstrijdige belangen. Enerzijds wordt zij geconfronteerd met de consument die wenst te beschikken over voedsel van een aanvaardbare kwaliteit tegen een redelijke prijs en anderzijds de agrarische producent die uit het marktgebeuren een inkomen tracht te halen, vergelijkbaar met de andere sectoren van de economie. Dat hierbij nog een derde tegenspeler betrokken is, met name de belastingbetaler wordt meestal over het hoofd gezien.

De rendabiliteit in de landbouwsector is dus doorgaans vrij laag in vergelijking met andere sectoren. De toegevoegde waarde die in de sector wordt gerealiseerd is meestal niet in overeenstemming met wat de in de sector aangewende produktiefactoren arbeid, kapitaal en management in andere sectoren zouden kunnen opleveren. Wanneer de toegevoegde waarde te laag is zal er normaal gezien een uitstoot van produktiefactoren en ondernemingen plaatsvinden. Deze uitstoot vindt ongetwijfeld plaats maar minder dan theoretisch kan verwacht worden Dit is een gevolg van het feit dat de landbouwsector is samengesteld uit voornamelijk familiale bedrijven waar de weerstand tegen het verlaten van het beroep veelal zeer groot is, omdat zij ook niet-economische factoren in hun houding t.o.v. hun bedrijf laten meespelen. Voor hen is niet alleen welvaart maar ook welzijn een belangrijk gegeven. Dit fenomeen verklaart ook het zeer gering aantal falingen in de land- en tuinbouwsector.

Op die manier is er een gevaar dat de sector zich onvoldoende saneert, maar er daarentegen een tendens tot marginalisering ontstaat.

De gemiddeld lage rendabiliteit van de bedrijven zorgt ook voor moeilijkheden bij de overname van de bedrijven.

4. Wijzigende omgevingsfactoren die een invloed hebben op de land- en tuinbouwsector

De omgeving waarin de Vlaamse land- en tuinbouw opereert is de voorbije jaren reeds in een zeer hoog tempo veranderd en het ziet er naar uit dat er ook op korte en middellange termijn nog belangrijke wijzigingen zullen komen.

Deze wijzigingen hebben betrekking op de gevoelige liberalisering van de internationale landbouwhandel als gevolg van de GATT-akkoorden, de hervorming van het Europees landbouwbeleid, de beperkingen die opgelegd worden vanuit

milieuoverwegingen en het gewijzigd consumentengedrag t.o.v. voeding. Ook de toetreding van nieuwe lidstaten tot de Europese Unie mag niet uit het oog verloren worden.

De Europese land- en tuinbouw wordt momenteel geconfronteerd met de gevolgen van twee belangrijke recent genomen beslissingen :

- de gevoelige liberalisering van de internationale landbouwhandel als gevolg van de GATT-akkoorden die effectief in werking zijn getreden op 1 juli 1995 ;

- en de drastische hervorming waarmee het Europees landbouwbeleid sinds 1993 wordt voorbereid op deze evolutie tot liberalisering.

De bedoeling van de hervorming van het Gemeenschappelijk Landbouwbeleid die werd beslist in juni 1992 was de concurrentiepositie van de Europese landbouw te verstevigen op de eigen markt en op de wereldmarkt. Cruciaal hierbij was het terugbrengen van de produktie tot niveaus die meer in overeenstemming zijn met de marktvraag.

Door de hervorming werd het principe van prijsondersteuning gedeeltelijk opgegeven ten voordele van een systeem van rechtstreekse inkomenssteun. De interventieprijzen werden afgebouwd zodat ook de exportsubsidies automatisch werden verminderd. Het aandeel van het gemeenschappelijk landbouwbeleid binnen de begroting van de EU is hierdoor fors teruggelopen. In 1995 was er nog slechts 47 percent van de kredieten bestemd voor landbouw, terwijl de sector midden de tachtiger jaren nog goed was voor twee derden van de EU-begroting. Vooral het spectaculair slinken van de boter-, melk- en graanvoorraden is hiervoor verantwoordelijk. Men begint in sommige sectoren zelfs opnieuw van schaarste te gewagen.

Als gevolg van het GATT-akkoord zal de betoelaagde uitvoer van alle landbouwprodukten aan beperkingen worden onderworpen. In functie van de evolutie van de wereldmarkten Europese prijzen voor landbouwprodukten zal het betoelaagd uitvoervolume een invloed hebben op de produktiemogelijkheden binnen Europa.

Er zal op twee fronten strijd moeten geleverd worden : binnen de Unie en op internationaal vlak. Zowel binnen als buiten de EU wordt de concurrentie immers veel sterker.

Het in de hand houden van de kostprijs van de landbouwproduktie zal hierdoor, meer nog dan in het verleden van doorslaggevend belang zijn.

De vrije wereldhandel houdt ook een aantal opportuniteiten in. Via een offensieve aanpak moet het mogelijk zijn dat onze produkten met een hogere toegevoegde waarde beter toegang vinden in die landen die nu nog afgeschermd zijn en die als gevolg van de liberalisering hun markten moeten openstellen voor onze produkten.

Om onze positie op termijn te kunnen vrijwaren is het ook van belang dat in de internationale akkoorden rekening wordt gehouden met andere elementen dan zuiver handels-economische. Sociale en milieuaspecten zijn immers belangrijke elementen bij de bepaling van de concurrentiepositie van een land en zijn produktie. Een duurzame produktie zou hierbij de grondslag moeten vormen.

Naast de uitdagingen waarmee de land- en tuinbouwsector op Europees niveau wordt geconfronteerd zijn er ook een aantal moeilijkheden waarmee de sector af te rekenen heeft die een eerder Vlaams of Belgisch karakter vertonen.

In een verstedelijkt gebied als Vlaanderen is het bij gebrek aan voldoende ruimte moeilijker en vergt het grotere inspanningen van de bedrijfsleiding om een land- en tuinbouwbedrijvigheid te ontplooien die de basismilieukwaliteit respecteert. De overheid moet er daarom over waken dat de zorg voor een voldoende milieukwaliteit in de economische doelstellingen van het beleid wordt geïntegreerd. Vooral de varkenshouderij en geheel de intensieve veehouderij zullen hierbij inspanningen moeten leveren.

Als conclusie kan gesteld worden dat de sector zich zal moeten aanpassen aan een concurrentiëlere omgeving en onstabielere markten. De sector zal een deel van zijn zekerheden die het Gemeenschappelijk Europees Landbouwbeleid in het verleden bood, kwijtspelen.

5. Een toekomstbeeld voor de Vlaamse land- en tuinbouw

Wanneer over de toekomst van de land- en tuinbouw in Vlaanderen wordt nagedacht moet men vooral oog hebben voor het algemeen probleem van de lage rendabiliteit waarmee de sector in zijn geheel wordt geconfronteerd. Deze lage rendabiliteit is vooral een gevolg van het feit dat de sector als grondstoffenleverancier weinig toegevoegde waarde creëert en dat de landbouwer als individuele producent zeer weinig invloed heeft op de vraag die vooral gestuurd wordt door een kleiner aantal aankopers van de distributiesector.

Het zal er dus op aankomen ervoor te zorgen dat :

1. de land- en tuinbouwer een grotere toegevoegde waarde realiseert en dat ;

2. hij een groter gedeelte van de marge die zit tussen de prijs van de grondstof en de prijs aan de consument, naar zich toe kan halen.

1. Het realiseren van meer toegevoegde waarde zal vooral moeten gebeuren :

– via een volgehouden inspanning om de kwaliteit van de land- en tuinbouwprodukten te verbeteren, waarbij kwaliteit niet alleen slaat op de intrinsieke waarde van de produkten ;

– via innovatie en het voortdurend zoeken naar nieuwe produkten (bv. segmentatie in de tomatensector). Dit moet gepaard gaan met een actief promotiebeleid dat hierop afgestemd is ;

– via het beheersen van de kosten ;

– via het op een zo efficiënt mogelijke manier in te spelen op het overheidsbeleid in de sector.

2. Om een groter gedeelte van de marges die genomen worden tussen de grondstofprijs en de prijs aan de consument te laten terugvloeien naar de sector zijn er twee antwoorden mogelijk :

– het land- en tuinbouwbedrijf verwerkt en commercialiseert zelf zijn produkten.

Wanneer er voldoende vraag is in de onmiddellijke omgeving dan kan de rechtstreekse verkoop van land- en tuinbouwprodukten aan de verbruiker interessant zijn. Deze rechtstreekse verkoop is het aantrekkelijkst indien er relatief weinig bewaar- en verwerkingskosten nodig zijn.

Door heel wat beperkingen eigen aan deze afzetvorm (logistiek, productieomvang, arbeid, verbruikersmobiliteit, hygiënische en sanitaire voorschriften) is hier slechts voor een beperkt deel van de land- en tuinbouwproductie een rendabele commercialisatievorm mogelijk.

Commercialisatie in groep

Om het nadeel van hun zwakke individuele bedingingskracht weg te werken kunnen land- en tuinbouwers zich in groep verenigen en aldus hun krachten bundelen. Daarbij kunnen zij zich beperken tot het gezamenlijk aanbieden van hun produkten zonder enige be- of verwerking. De groep onderhandelt dan over de prijs en andere leveringsvoorwaarden.

Een andere mogelijkheid bestaat erin dat land- en tuinbouwers zich niet enkel verenigen om hun produkten te verkopen maar bovendien zelf investeren in be- of verwerkingscapaciteit. Dit zijn de typische afzetcoöperaties zoals de groente- en fruitveilingen, de zuivelcoöperaties of de afzetcoöperaties van varkens.

De leden van de coöperatie krijgen een garantie van de afname van hun produkten. Door het feit dat de coöperatie de produkten van haar leden be- of verwerkt kan extra toegevoegde waarde gerealiseerd worden en doorgegeven worden aan de leden.

Er is een fundamenteel verschil in doelstelling tussen de coöperatie en het privaat bedrijf. Voor dit laatste is het landbouwprodukt een grondstof die zo goedkoop mogelijk moet worden aangekocht. Voor de coöperatie is het landbouwprodukt het basisprodukt dat door toevoeging van waarde een zo hoog mogelijke valorisatie moet kennen.

Een groot gevaar bij dergelijke coöperaties is dat men vooral de neiging heeft om te eenzijdig de aandacht te schenken aan de vergoeding van het basisprodukt en als gevolg daarvan onvoldoende middelen vrijmaakt voor O & O.

6. Het Vlaams landbouwbeleid t.a.v. de landbouwsector sinds 22 juni 1995

Het Vlaams landbouwinvesteringsfonds

** Maatregelen in de tuinbouwsector*

Het belangrijkste instrument van het Vlaams landbouwbeleid is het Vlaams landbouwinvesteringsfonds dat over een machtiging van 2,6 miljard frank beschikt om de investeringen en de installatie in de land- en tuinbouw financieel te ondersteunen. Dat met dit instrument ook snel kan ingespeeld worden op acute problemen die zich voordoen bewijzen de maatregelen die de minister in 1995 heeft kunnen nemen ten voordele van de glastuinbouwsector.

De glasgroentesector heeft een rampjaar achter de rug. Vooral de concurrentie met Spanje en Marokko heeft de prijzen op onze markten onder druk gezet. Voor zeer veel bedrijven waren de opbrengsten onvoldoende om de kosten te betalen. De eerste beleidsdaad van de minister als Vlaams minister van landbouw in augustus vorig jaar was het verlenen van een jaar uitstel van aflossing met behoud van de rentesubsidie voor de lopende kredieten met waarborg van het VLIF.

Er zijn uiteindelijk 341 aanvragen op de administratie toegekomen. De totale kostprijs van deze maatregel wordt op zo'n 100 miljoen frank geschat.

Deze maatregelen bleken niet altijd voldoende te zijn. Een groot aantal tuinders beschikte op het einde van vorig jaar niet meer over de nodige middelen om de teelt voor volgend jaar te kunnen opstarten. In november van vorig jaar heeft de minister de bankinstellingen kunnen overtuigen om samen met de overheid de nodige borgens te geven om overbruggingskredieten toe te staan. Daarnaast heeft de minister beslist om via het VLIF op deze overbruggingskredieten een rentesubsidie toe te kennen.

Samen met de administratie is het de minister gelukt om in een recordtempo - op minder dan een maand tijd was alles rond - 231 dossiers goed te keuren. In totaal gaat het om een bedrag van 362 miljoen frank waarborg en 40 miljoen frank rentesubsidie.

** Een nieuwe VLIF-reglementering*

De onzekerheid omtrent de toekomst van de internationale akkoorden inzake landbouw en de onduidelijkheid omtrent de milieuwetgeving in Vlaanderen hebben er voor gezorgd dat de investeringsbeslissingen in de sector de afgelopen jaren werden uitgesteld. Ook de plotse marktinzinking in de tuinbouwsector had een negatieve invloed op het investeringsritme.

Ondertussen is er meer duidelijkheid gekomen, wat normalerwijs moet leiden tot een herneming van de investeringen.

De nieuwe reglementering die onlangs principieel door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd wijzigt het aanzien van de land- en tuinbouwsector. De tijd van de ongebreidelde produktieuitbreidingen is voorbij. In de land- en tuinbouwsector verschuift het accent van de uitbreidingsinvesteringen naar meer diepte-investeringen. In de varkens- en pluimvee-sector worden trouwens reeds sedert jaren sowieso geen uitbreidingen meer ondersteund. Het komt er steeds meer op aan met eenzelfde produktie meer toegevoegde waarde te creëren en in het produktieproces rekening te houden met de maatschappelijke verzuchtingen rond milieu en dierenwelzijn. Ook het gewijzigd gedrag van de consument t.a.v. voeding is een fenomeen waarmee de sector van langsom meer mee te maken krijgt.

Met de recentelijke beslissing van de Vlaamse regering wordt de VLIF-reglementering aangepast aan deze nieuwe tendensen. Er wordt maximale ruimte gecreëerd voor de ondersteuning van milieu-investeringen, in het bijzonder opgelegd door de overheid, dit met het oog op het realiseren van een duurzame land- en tuinbouw, die rekening houdt met de draagkracht van het milieu en de leefbaarheid van de sector.

Daarnaast wordt in de nieuwe VLIF-reglementering ook extra aandacht besteed aan de opvolgings- en overnameproblematiek. Gezien het benodigde kapitaal om een bedrijf over te nemen steeds verder toeneemt, niet alleen door schaalvergroting maar ook door produktierechten en premierechten die betaald moeten worden, stelt zich in het bijzonder bij de installatie van jongeren steeds meer een financieringsprobleem.

Los van de politiek van ondersteuning van de eerste installatie via het VLIF zal de minister via het geven van een studieopdracht aan een universitaire instelling de ganse overnameproblematiek in de land- en tuinbouwsector laten bekijken, teneinde voorstellen te kunnen doen die de overnamedrempel zouden kunnen doen verlagen. Momenteel worden gesprekken gevoerd met geïnteresseerde universiteiten.

Oprichting van een Vlaams landbouwinformatiecentrum

Er werd inmiddels een Vlaamse AGRINFO opgericht die algemene informatie over de Vlaamse landbouw voor het groot publiek zal verschaffen.

Voor de informatie naar de landbouwers zelf, heeft de Minister op het einde van vorig jaar kunnen bekomen dat de Vlaamse regering zijn medewerking verleent aan het AGRIS-project, een initiatief van de Financieel Economische Tijd en de verenigde landbouwers om via telecommunicatie zeer actuele informatie ter beschikking te stellen voor land- en tuinbouw.

Landbouwvorming

De Vlaamse regering heeft op voorstel van de minister op 13 december een besluit goedgekeurd dat moet leiden tot een kwalitatieve opwaardering van de naschoolse landbouwvorming.

In de concurrentiëlere omgeving waarin de land- en tuinbouwsector zich bevindt, worden steeds meer capaciteiten en kennis geveerd van de bedrijfsleiders.

Om de beginnende land- en tuinbouwers in de best mogelijke omstandigheden voor te bereiden op een installatie in de sector worden de vormingsvoorwaarden verstrengd voor jongeren die een land- en tuinbouwbedrijf over wensen te nemen of op te starten. Behalve een bedrijfsleidingscursus zal een kandidaat land- en tuinbouwer een specialisatiecursus moeten volgen. Er zal worden nagegaan of de kandidaten met voldoende resultaat deze cursussen hebben gevolgd. Dit zal gebeuren door een uniform en gemeenschappelijk examen per provincie o.l.v. ambtenaren van de Administratie voor Land- en Tuinbouw.

Kandidaat-landbouwers die slagen voor dit examen krijgen toegang tot de steunverlening door het VLIF.

Kandidaten die voordien geen landbouwopleiding genoten wordt daarenboven een stage op een land- en tuinbouwbedrijf opgelegd.

Vlaamse Land- en Tuinbouwraad

De Vlaamse regering heeft een besluit aangenomen tot instelling van een Vlaamse Land- en Tuinbouwraad.

Deze raad heeft tot taak de Vlaamse minister bevoegd voor het landbouwbeleid te adviseren over alle aangelegenheden die betrekking hebben op de economische aspecten en facetten van land- en tuinbouw.

Deze raad zal op 15 februari e.k. geïnstalleerd worden.

De landbouwsector in het Structuurplan Vlaanderen

Zoals in het regeerakkoord afgesproken is de minister voorstander van het decretaal vastleggen van een Ruimtelijk Structuurplan voor Vlaanderen.

Wat de inhoud betreft heeft de minister nog enkele belangrijke opmerkingen bij het document dat door de vorige Vlaamse regering voorlopig werd aangenomen en dat voorlopig als referentiekader wordt gebruikt door de Administratie. Dit document wordt trouwens momenteel door de Plangroep aangepast aan de opmerkingen van SERV en MINA-raad.

Vooraf de landbouwnuttige oppervlakte (630.000 ha) die men toewijst aan de landbouwsector is onvoldoende. Er

wordt verwacht dat landbouw milieuvriendelijker teweerk gaat. (Mestactieplan, Europees beleid dat subsidies koppelt aan de mate van extensivering), en ook de nog niet echt aangeboorde mogelijkheden inzake non-food productie zijn evoluties die voldoende landbouwgrond vergen in de toekomst.

In de discussies rond het Structuurplan mag de landbouw niet als restgebied worden beschouwd, maar moet men oog hebben voor de evoluties die zich in de landbouw zelf zullen voordoen.

De minister stipt trouwens aan, dat het interessant zou zijn dat wanneer men het Structuurplan Vlaanderen bindend maakt, men oog heeft voor de economische gevolgen en voor het kostenplaatje dat aan dit plan hangt voor de maatschappij in zijn geheel. Een kosten-batenanalyse van het Structuurplan Vlaanderen lijkt volgens de minister geen overbodige luxe.

2. VRAGEN EN OPMERKINGEN VAN DE LEDEN MET ANTWOORD VAN MINISTER ERIC VAN ROMPUY, VLAAMS MINISTER VAN ECONOMIE, KMO, LANDBOUW EN MEDIA

2.1. Algemene opmerkingen

De heren Paul Deprez, Jean-Marie-Bogaert, Eddy Schuermans, Robert Voorhamme, Herman Candries en Jos De Meyer, kunnen zich grotendeels inschrijven in de krachtlijnen van het landbouwbeleid, zoals uiteengezet in de voorliggende Beleidsbrief. Deze leden loven de minister voor zijn omstandige, afzonderlijke beleidsbrief over het land-, tuinbouw- en visserijbeleid, wat duidt op een daadwerkelijke belangstelling voor deze sectoren.

2.2. Kenmerken van en uitdagingen waarmee de Vlaamse land- en tuinbouw wordt geconfronteerd

De heren Herman Candries en Christiaan Vandenbroeke wijzen erop dat de Vlaamse land- en tuinbouw wordt gekenmerkt door een hoog technologisch niveau, dat slechts kan gehandhaafd blijven, mits de nodige produktdiversificatie en een multisectorale en geïntegreerde aanpak van het landbouwbeleid en de marktdiversificatie.

De heer Herman Candries stelt dat de landbouw ook met andere sectoren vele raakvlakken vertoont (o.m. de voedingssector, metaalsector(landbouwalaam), bio-technologie, scheikunde en energie). De versteviging van de landbouwstructuur kan, volgens de heer Christiaan Vandenbroeke slechts succesvol verlopen, indien deze gedragen wordt door een gedegen wetenschappelijke basis.

De heer Herman Candries stipt in deze context aan dat produkt- en procesinnovatie bijdragen tot veredeling van gewassen (verhoogde resistentie) en verbetering van de bodemstructuur. Hierin kunnen, volgens de heer Christiaan Vandenbroeke de universitaire onderzoekscentra, mits een betere afstemming van de landbouw en het wetenschappelijk onderzoek, een spilfunctie vervullen. Ook de belangen van de consument dienen beter verdedigd. Indien de opslag- en bewaringscapaciteiten van de produkten verder wordt verfijnd, zal dit een positieve impact hebben op de afname van Vlaamse land- en tuinbouwprodukten.

De minister dankt de leden voor hun positieve appreciatie van de Beleidsbrief en beaamt de noodzaak aan een multisectorale en geïntegreerde aanpak van het land- en tuinbouwbeleid. De minister benadrukt dat het in de bedoeling ligt, om

op daadwerkelijke wijze zich in te zetten voor de sectoren landbouw en economie, die weliswaar harde sectoren zijn, maar toch eerder stiefmoederlijk werden behandeld t.a.v. de zachte sectoren.

Vervolgens benadrukt de heer Paul Deprez de specificiteit van de land- en tuinbouwsector, gelet op het grondgebonden karakter ervan en de afhankelijkheid van onzekere factoren (o.m. klimatologische invloeden, fluctuaties in de wisselkoersen e.d.m.). Daarenboven is het Vlaams landbouwbeleid ingebed in het federale, Europese en mondiale kader, waardoor er een wisselwerking ontstaat tussen het Vlaams landbouwbeleid en deze andere niveaus van besluitvorming. Spreker stelt dat de verlaging van het braakleggingspercentage van 15 procent naar 10 procent resulteert uit de misslagen in de wereldgraanoogst. Ook de schaalvergroting, die gepaard gaat met een verhoogde arbeidsuitstoot baart het lid zorgen. Daarenboven kampt de sector met een voortdurend tekort aan voldoende landbouwareaal, waaruit het intensieve karakter van de land- en tuinbouw en de veeteelt resulteert. De overproduktie is een blijvend te beheersen fenomeen, alhoewel men volgens spreker in de afbouw van de landbouwoverschotten niet te resoluut mag zijn, gelet op de huidige schaarste in de zuivelsector. Thans wordt immers melk ingevoerd vanuit Engeland.

Het voeren van een eigen Vlaams autonoom landbouwbeleid, wordt volgens de heren Paul Deprez, Jean-Marie Bogaert, Robert Voorhamme en Jos De Meyer, fel bemoeilijkt door het feit dat bepaalde belangrijke hefboomen ertoe, zich situeren op het federale bevoegdheidsechelon (wetenschappelijk onderzoek, markt- en prijsbeleid, BTW-reglementering).

De minister erkent het probleem en stelt vast dat vooral het structuurbeleid op lange termijn (Landbouwinvesteringsfonds) is geregionaliseerd. Het wetenschappelijk onderzoek (proefstations in de land- en tuinbouw van Gent, Gembloux) ressorteren nog onder het federale bevoegdheidsechelon. De minister vraagt nog enig respijt, inzake een verdere regionalisering, gelet op de recente oprichting van de Administratie voor Land-en Tuinbouw (ALT), wiens Vlaamse impact thans nog niet voldoende zichtbaar is. De minister treedt volkomen het SERV-advies bij, waarin de SERV aandringt op een dringende en noodzakelijke regionalisering van het wetenschappelijk onderzoek, teneinde overlappingsen in de instellingen te voorkomen.

Inzake de sectorale aanpak van het wetenschappelijk onderzoek in de landbouw merkt de minister op dat ter zake reeds overleg werd gepleegd met de Vlaamse minister-president. Het knelpunt ligt echter in de onvoldoende overdracht van de middelen hiertoe naar de Gewesten. Thans stelt de minister vast, dat bepaalde middelen, die zich vroeger eerder gereserveerd hadden opgesteld ten aanzien van een volledige regionalisering van bevoegdheden en middelen voor de land- en tuinbouwsector, deze houding thans betreuren. Vlamingen hebben er immers alle belang bij dat de landbouwsector volledig is overgedragen naar de Gewesten gelet op het divergerend karakter van de belangen van Vlaanderen en Wallonië ter zake (o.m. in rundvee- en tuinbouwsector). In deze context stelt de heer Jean-Marie Bogaert vast dat de Beleidsbrief een leemte vertoont op het vlak van de provinciale onderzoekscentra in de land- en tuinbouw (o.a. Bijtem in West-Vlaanderen). Spreker dringt, samen met de heer Jos De Meyer aan op het verruimen van de winstmarge voor de landbouwer-producent, vermits de grote winsten worden gerealiseerd in de distributiesector.

De heer Jos De Meyer snijdt vervolgens het probleem aan van de nefaste impact van de hoge BTW-regeling (21 procent) op de sierteelt. Daarenboven werd deze sector nog bedacht met het Eurovignet voor vrachtwagens, die vaak alleen worden gebruikt voor het vervoer van de bloemen naar de veiling. Deze lastenverzwaring knaagt verder aan de concurrentiesector van een sector die het reeds zeer moeilijk heeft om zich te handhaven.

De minister repliceert dat het niet ingevolge deze maatregelen alleen is dat de sector in moeilijkheden zit, vermits iedere onderlinge samenhang in deze sector volkomen zoek is. De sector dient dringend zelf een steentje bij te dragen tot de herstructurering. Zolang deze niet is doorgevoerd, weigert de Vlaamse Regering nog verder deze sector te subsidiëren.

Nog een andere handicap, waarmede de land- en tuinbouwsector worstelt is, volgens de heren Jean-Marie Bogaert en Robert Voorhamme, de lage rentabiliteit, hoewel dit niet steeds altijd tot een faling aanleiding geeft. De gevolgen blijven echter niet uit, vermits vele landbouwers van marginale bedrijven interen op het famili kapitaal, en aldus niet langer de noodzakelijke produktie-investeringen doen, waardoor de rendabiliteit van de bedrijven sterk terugloopt. Vroeg of laat worden deze bedrijven toch opgedoekt.

De heer Robert Voorhamme vraagt zich af of het beleid hierop wel voldoende inspeelt. Het lid kan zich niet van de indruk ontdoen dat structurele handicaps van bepaalde sectoren worden afgewenteld. Wellicht kan een verhoging van de steunverlening aan de landbouwcoöperatieven hierin een positieve kentering brengen. Hoe zal de minister dit vertalen naar het beleid toe ?

2.3. Prioriteiten van een Vlaams land- en tuinbouwbeleid

2.3.1. Landbouw en milieu

De heren Christiaan Vandenbroeke en Paul Deprez dringen aan op een grotere rechtszekerheid omtrent de toepassing van de milieuwetgeving, in casu VLAREM en het MAP. Het garanderen van voldoende bedrijfs- en rechtszekerheid in de milieuwetgeving zal leiden tot een vriendelijker investeringsklimaat. Al te vaak aarzelen creatieve landbouwers om alternatieve paden te bewandelen (o.m. struisvogelhouderijen) omwille van de omslachtige procedures op het vlak van het vergunningenbeleid.

De minister, hierin bijgetreden door de heer Jef Van Looy attendeert spreker er op dat deze problematiek is geregeld in VLAREM II. De houders van struisvogelkwekerijen dienen volgens een vereenvoudigde procedure vóór 1 februari 1996 een vergunning aan te vragen.

2.3.2. Informatieverstrekking aan de land- en tuinbouwers

De heer Paul Deprez vraagt naar de situering van de bedrijfsconsulenten in de huidige landbouwstructuren.

De minister verduidelijkt dat in het kader van het Europees landbouwbeleid deze consulenten eerder met een controlefunctie zijn belast. De wervingsstop in de administratie resulteerde in een onderbezetting van het consulentennetwerk. Gelet op de fragmentering van de landbouwsector in diverse hoogtechnologische subsectoren, vertonen de bedrijfsconsulenten, op wetenschappelijk vlak, vaak een achterstand. De minister betreurt dit en stelt, samen met spreker vast, dat de gespecialiseerde landbouwers thans meer en

meer een beroep doen op hooggeschoolde consultants uit de privé-sector.

De minister tracht deze evolutie enigszins bij te sturen via het AGRIS-project. Door het Vlaams landbouwinformatiecentrum worden de gegevens betreffende technisch-economische informatie voor de land- en tuinbouwers ingezameld en via het AGRIS-project langs het kabelnetwerk binnen het bereik van de individuele landbouwers gesteld.

2.3.3. Landbouw - Ruimtelijke Ordening

De heren Jean-Marie Bogaert Eddy Schuermans en Robert Voorhamme zijn voorstander van een evenwichtige verdeling van de diverse sectorale aanspraken (o.m. economie en landbouw) op de open ruimte. Respect voor de basismilieukwaliteit dient hierbij centraal te staan.

De heer Freddy De Vilder betwijfelt het nut van gewestplanwijzigingen als instrument tot uitbreiding van het landbouwareaal, vermits gewestplannen meestal bestemmingsplannen zijn.

De minister preciseert dat hij geen voorstander is van de aansnijding van nog meer open ruimte voor de landbouw. Op basis van de huidige gewestplannen bedraagt het landbouwareaal 800.000 ha. Bij de opmaak van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen zou dit landbouwareaal worden ingekrompen tot 630.000 ha.

Wat de implementatie van het landbouwbeleid in het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen betreft, is de heer Robert Voorhamme eerder voorstander van een geïntegreerde aanpak van de economische en agrarische activiteiten, waarbij prioritair gestreefd wordt naar een doordachte agrarische herbesteding van bepaalde verlaten gebieden. Nieuwe aansnijding van open ruimte dient vermeden. Spreker stelt vast dat er een grote evolutie is in de verschillende mobiliteitsstromen. Het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen kan het thans te centralistisch planologisch beleid enigszins afzwakken. De diversificatie van de taakstellingen van de regionale streekplatforms kan o.m. reeds bijdragen tot een meer verantwoorde en coherenter invulling van de open ruimte. Beleidskeuzen dienen ter zake gemaakt. Spreker benadrukt dat de inventarisatie van de behoeften inzake voldoende uitgerust landbouwareaal geen wiskundige optelsom is, doch eerder dient gezien als de resultante van het evenwichtig afwegen van de diverse sectorale aanspraken op de open ruimte. De economische factor mag evenwel niet volledig opgeofferd worden aan het ruimtelijk beleid.

2.3.4. Plattelandsontwikkeling

De heer Freddy De Vilder stelt vast dat in het kader van het doelstelling 5b-programma van de Europese Structuurfondsen op 31 mei 1995 de plattelandsontwikkeling voor o.m. het Meetjesland werd goedgekeurd. Als belangrijke doelstelling van het landbouwluk wordt o.m. de consolidatie van de tewerkstelling in de land- en tuinbouwsector beoogd, via een versterking van de agro-nijverheid en de oprichting van een industrieel mestverwerkingsbedrijf ten behoeve van de sterk geconcentreerde varkensproductie.

Spreker kant zich ten stelligste tegen eventuele plannen inzake mestoverslag in het krekengebied in het Meetjesland. Hoe zal de minister de Europese Verordening nr. 2078 van de Raad betreffende de landbouwproduktiemethoden die verenigbaar zijn met de eisen inzake milieubescherming en betreffende het natuurbeheer implementeren in het landbouw-

beleid ? Spreker pleit voor een betere coördinatie door het Vlaamse Gewest in deze gebieden die subsidies ontvangen voor de verbetering van de ecologische kwaliteit en de versterking van het economisch weefsel ervan, teneinde te voorkomen dat met Europese fondsen tegenstrijdige belangen worden nagestreefd.

De minister ontkent ten stelligste dat er plannen zouden zijn voor de opstarting van een mestverwerkingsbedrijf in het Meetjesland. Wat het doelstelling 5-b programma betreft, zal de minister, voor zover er waardevolle streekontwikkelingsprojecten worden ingediend, deze via co-financiering steunen..

2.3.5. Oprichting van een Vlaamse Land- en Tuinbouwraad

De heer Robert Voorhamme stelt vast dat ook de toeleveringsbedrijven, de voedingsnijverheid in deze Raad zijn vertegenwoordigd. Wordt in deze Raad niet te veel de kaart getrokken van de ondernemers en te weinig gedacht aan de werknemers en de consumenten ? Hoe is de relatie tussen deze Raad en de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen (intersectoriële samenstelling).

De minister beaamt dat de consumenten in deze Raad niet zijn vertegenwoordigd, vermits deze Raad zich specifiek richt tot deze partners die rechtstreeks bij de landbouw zijn betrokken. Deze Raad kwam er, ingaand op een algemene wens van de Vlaamse Landbouwconferentie, waar werd gepleit voor de oprichting van een aangepast adviesorgaan, waarin de diverse geledingen van de landbouwsector zijn vertegenwoordigd (landbouworganisaties, dienstverlenende, toeleverings-, commercialisatie- en verwerkingssectoren).

De heer Robert Voorhamme repliceert als volgt. De textiel- en kledingsector zijn wel vertegenwoordigd in de SERV, waarom wordt de landbouwsector hierin niet opgenomen en verkiest men de oprichting van een specifieke Land- en Tuinbouwraad. Aldus wordt deze uitgesloten van de vruchtbare wisselwerking op het intersectorieel niveau. Het lid snapt de logica van deze regeling niet.

De minister benadrukt de specificiteit van de sector (grondgebonden karakter, klimatologische invloeden, familiale eigendoms- en kapitaalsstructuur, geen traditie van sociaal overleg) die een specifiek adviesorgaan rechtvaardigt. De minister is ervan overtuigd dat de Vlaamse Land- en Tuinbouwraad in de toekomst een waardevolle eigen inbreng kan doen in het Vlaams landbouwbeleid.

2.4. Het Vlaams Visserijbeleid

2.4.1. Toelichting door de heer Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media

De minister licht het Vlaams zeevisserijbeleid als volgt toe.

De aanvoer in 1994 door Vlaamse vissersvaartuigen in de eigen havens bedroeg 21.372 ton vis voor een totaal bedrag van 2.236 miljoen frank.

Naast deze aanvoer in eigen havens voerden de Vlaamse vissersvaartuigen in vreemde havens, vooral Nederlandse, nog 8400 ton aan voor een totaal bedrag van 770 miljoen frank.

De totale aanvoer van de Vlaamse vissersvaartuigen in 1994 bedroeg aldus ongeveer 30.000 ton vis voor een bedrag van 3 miljard frank.

De laatste beschikbare gegevens van 1993 tonen dat 162.000 ton visserijproducten ingevoerd werden voor een totaal bedrag van 24,2 miljard frank. Daarnaast werd 45.000 ton uitgevoerd voor een waarde van 7,7 miljard frank. Uit deze cijfers blijkt dat Vlaanderen in zeer grote mate afhankelijk is van de invoer van visserijproducten.

Het Vlaams Gewest is bevoegd voor het structuurbeleid in de zeevisserijsector. Een sector die vooral plaatselijk in het kustgebied een belangrijke economische impact heeft.

Algemeen wordt geschat dat er ongeveer 8000 personen in de visserijsector tewerkgesteld zijn, wanneer de ganse produktiekolom in overweging wordt genomen (reders, visserij, vismijnen, handel, verwerking, toeleveringsbedrijven, werven, haveninstallaties,...).

Daar waar de vloot op 1 januari 1992 nog uit 205 eenheden bestond met een totaal vermogen van ongeveer 108.000 PK (ongeveer 79.00 kW) en 27.000 BT, is de omvang van de vloot gedurende de laatste drie 3 jaar fel verminderd.

Ingevolge de verminderde rentabiliteit van de vaartuigen, maakten heel wat reders gebruik van de mogelijkheden die geboden werden door de beëindigingspremie van het Vlaams Gewest om hun vaartuig te laten slopen.

Officieel bestaat de Vlaamse vissersvloot nog uit 154 vaartuigen. De voorbije twee jaar werd één vierde van de vloot aan de sector onttrokken. Dit is onder andere het gevolg van het Meerjarig Oriëntatieprogramma (MOP) van de Europese Commissie dat bepaalt dat het totale vermogen van de Vlaamse vissersvloot tegen eind 1996 moet gedaald zijn tot 92.260 PK. De uitkering van een beëindigings- of slopingspremie vanwege het Vlaams Gewest was hierbij een aanmoediging om een aantal vaartuigen aan de sector te onttrekken.

Uit de meest recente cijfers omtrent de afbouw van de vloot blijkt dat België de doelstellingen van het Meerjarig Oriëntatieprogramma (MOP) nagenoeg bereikt heeft. Wat het vermogen betreft zit men reeds onder de doelstelling van 31.12.1996.

Segment	Doelstellingen 31.12.95		Situatie per 31.12.95		Doelstellingen 31.12.96	
	BRT	kW	GT	kW	BRT	kW
Staande wantvissers boomkorvaartuigen			20.934	62.471	19.744	63.987
Demersale trawlers			1.734	4.051	1.170	3.870
TOTAAL	22.204	69.858	22.668	66.521	20.914	67.857

* BRT = GT +8,3 percent GT

Een verdere afbouw van de vloot met overheidssteun tot onder de grenzen van het MOP heeft voor gevolg dat deze afbouw niet mag worden aangevuld met nieuwe vlootcapaciteit. Verder afbouwen met subsidies zou dus een ernstige hypotheek leggen op de toekomst van de sector.

Op advies van het Vlaams visserijcomité waarin de ganse sector is vertegenwoordigd en ook op vraag van de federale overheid en van de Bijzondere Raadgevende Commissie Visserij van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven heeft de minister beslist om geen beëindigingspremies meer toe te kennen om op dit manier de toekomstkansen van de sector veilig te stellen.

Sinds 1990 werden volgende beëindigingspremies betaald :

- rangschikking 1990 (betaald in 1991) 2 boten : 9.302.888 frank ;
- rangschikking 1991 (betaald in 1992) 10 boten : 125.442.531 frank ;
- rangschikking 1992 (betaald in 1993) 12 boten : 187.485.350 frank ;
- rangschikking 1993 (betaald in 1994) 13 boten : 184.429.074 frank ;
- rangschikking 1994 (betaald in 1995) 11 boten : 155.320.090 frank.

Het wegvallen van de beëindigingspremies zal er toe leiden dat de momenteel kunstmatig hoge prijs voor tweedehandsvaartuigen zal dalen waardoor jonge schippers gemakkelijker een vaartuig zullen kunnen verwerven.

De middelen die op deze manier vrijkomen moeten op een positieve en toekomstgerichte manier worden aangewend voor de sector. Vandaar dat de minister de Vlaamse Regering een voorstel zal doen om naar analogie met het Landbouwinvesteringsfonds een instrument voor de ondersteuning van de zeevisserij op te richten een soort Vlaams visserij-investeringsfonds. Naast de normale ondersteuning van de investeringen in de sector zou het via een dergelijk instrument moeten mogelijk zijn om op een vlotte manier te kunnen inspelen op acute problemen in de sector. De minister denkt hierbij aan de manier waarop het VLIF verschillende maatregelen heeft kunnen nemen voor de tuinbouwsector via uitstel van aflossing van de lopende kredieten met behoud van waarborg en rentesubsidie..

Een toenemend aantal vaartuigen is in handen van Nederlandse rederijen die op die manier vissen op het Belgisch quotum maar geen enkele toegevoegde waarde leveren in ons land. Deze druk vanuit Nederland om met Nederlands kapitaal Vlaamse rederijen op te kopen om op die manier op het Belgisch quotum te vissen houdt aan.

Bij de uitwerking van dit financieringsinstrument zal de minister nagaan op welke manier de vloot zoveel mogelijk in Vlaamse handen kan gehouden worden zonder de Europese regelgeving inzake de gelijke behandeling van alle Europese onderdanen in het gedrang te brengen.

Het is ook van belang dat een dergelijk financieringsinstrument er komt omdat Gimvindus per 1 januari 1996 zijn activiteiten in de sector heeft stopgezet. Gimvindus zal wel alle dossiers ingediend vóór 1 januari 1996 verder afhandelen. Heel wat reders hebben hierop geanticipeerd en hebben eind vorig jaar nog een dossier ingediend.

Om de leemte op te vangen die sindsdien is ontstaan zal in afwachting van het nieuw financieringsinstrument, het toepassingsbesluit van de Vlaamse Regering van 24 november 1993 worden uitgebreid met de bouw en modernisering van de vaartuigen.

Deze aanpassing is momenteel voor advies overgelegd bij de Inspectie van Financiën.

De eerstvolgende jaren worden cruciaal voor de sector. Nu de vloot in tonnenmaat en vermogen is gereduceerd tot de proporties die door de EU zijn opgelegd, komt het er op aan om binnen deze limieten onze vaartuigen op een zo efficiënt mogelijke wijze in te zetten. Dit betekent ook dat zal moeten uitgekeken worden naar een efficiënter beheer van de aan België toegewezen visquota. De ideeën rond groepsvorming

die de sector in overleg met de federale overheid momenteel uitwerkt zijn hiertoe reeds een eerste aanzet ?

De quota die in 1983 tot stand kwamen bepalen de vangstmogelijkheden van onze vissers. Deze quota komen jaar na jaar verder onder druk omdat de vangstmogelijkheden op Europees niveau omwille van biologische redenen beperkt worden. Het kan niet ontkend worden dat de quota die aan België toegekend werden voor de vissers problemen opleveren vooral het tongquotum in de Noordzee.

Het quotabeheer zit momenteel nog volledig in handen van de federale overheid. Gezien de zeevisserij in België een uitsluitend Vlaams aangelegenheid is, dringt een totale regionalisering van dit beleid zich op.

Dit houdt onder meer de volledige uitvoering van het EU-markt- en prijsbeleid in en van het wetenschappelijk onderzoek inzake visserij.

Naast een zo efficiënt mogelijk beheer van deze quota wil het Vlaams Gewest de sector ook helpen naar vangstmogelijkheden te zoeken buiten de quota (bv. niet gequoteerde vissoorten o.m. garnalen) en visserij in derde landen.

De sector heeft opnieuw nood aan een positieve impuls. Wat voor de ganse economie geldt, geldt ook in de visserijsector : er zijn geen goede of slechts sectoren er zijn enkel goed en minder goede bedrijven. De goede bedrijven zijn zij die toekomstgericht durven werken en zich niet vastklampen aan het verleden.

Om deze cruciale fase te begeleiden heeft Europa in het kader van het doelstelling 5b-programma voor de Caisson en in het kader van het communautair initiatief PESCA meer dan 200 miljoen frank voorzien om een positieve impuls te geven aan de sector. De Vlaamse overheid legt daar een bedrag van dezelfde grootte-orde naast.

De manier waarop deze programma's zullen gerealiseerd worden zal richtinggevend zijn voor de omvang en economische betekenis van de visserijwerkstelling in de regio.

Het consolideren van de tewerkstelling van de sector visserij, zowel in de visserijproductie, in de visserijhandel, als in de specifieke visserijtoelevering en verwerkingsbedrijven is dan ook de doelstelling bij uitstek van het programma dat door Europa in de loop van vorig jaar werd goedgekeurd.

Nu de realisatie na enige vertraging uiteindelijk kan van start gaan, rust er een belangrijke verantwoordelijkheid op de schouders van diegenen die de beslissingen zullen nemen omtrent de aanwending van deze middelen.

De minister ziet in dat verband een belangrijke taak weggelegd voor de leden van het Vlaams Visserijcomité. Zij hebben de taak om de overheid op een creatieve wijze te adviseren over de opties die moeten genomen worden. De ombouw van een aantal Eurokotters op advies van het Vlaams visserijcomité mag in dit verband reeds een eerste belangrijk succes genoemd worden. De grotere polyvalentie die aan dit vlootsegment wordt gegeven is een voorbeeld van hoe men rekening houdend met de bestaande limieten toch een hogere rendabiliteit kan bekomen.

2.4.2. Vragen en opmerkingen van de leden met antwoord van minister Eric Van Rompuy, Vlaams minister van Economie, KMO, Landbouw en Media

De Vlaamse visserijsector kampt met diverse problemen

De heren Jean-Marie Bogaert, Didier Ramoudt en Joachim Coens danken de minister voor de afzonderlijke gedachtenwisseling in deze commissie over het Vlaams visserijbeleid. Sprekers attenderen de minister op een aantal zorgwekkende evoluties in de sector en lichten deze kort toe als volgt.

De heer Jean-Marie Bogaert stelt vast dat vooral de kapitaalaflossingen zwaar doorwegen op de sector. Wellicht kan het Vlaams zeevisserij Investeringsfonds hiertoe steun verlenen. Spreker pleit om op korte termijn ten aanzien van de visserijsector identieke maatregelen te nemen als deze voor de ondersteuning van de land- en tuinbouwsector (uitstel van betaling van achterstallige kredieten aan de overheid, renteloze leningen, het ter beschikking stellen van extra financiële middelen aan het Redersfonds enz.)

De heer Joachim Coens verbaast er zich over dat, ondanks het stijgend visverbruik (van 12 kg naar 20 kg) de sector toch nog kampt met zware moeilijkheden.

Spreker stipt aan dat er thans in België 200.000 ton vis wordt verbruikt. Het aandeel van vers gevangen vis bedraagt hierin 30.000 ton. Het lid meent dat de thans opgelegde visquota slechts voldoende zijn om de minimale behoeften voor de Belgische bevolking te dekken.

In deze context stellen de heren Jean-Marie Bogaert en Didier Ramoudt dat de Beleidsbrief onvoldoende ingaat op de evolutie in de Europese regelgeving op het vlak van de visserijquota.

De heer Didier Ramoudt stipt aan dat de Europese visquota voor België dalen met ongeveer 10 procent. Voor bepaalde vissoorten is de daling zonder meer spectaculair (scholquota : - 23 procent ; pladijs : - 25 procent ; tong : - 11 procent ; makreel : - 33 procent ; haring : - 14 procent). Hierdoor zullen ongetwijfeld banen op de tocht komen en zullen falingen niet uitblijven. Het lid wijst erop dat er inzake de kabeljauwprijs een gevoelige daling optrad. Daarenboven dalen de prijzen van de vissoorten waarvoor de quota werden ingesteld, wat resulteert in een daling van de opbrengst per vaartuig. De heer Joachim Coens pleit voor het optrekken van het Vlaams tongquotum (daling van 5.020 ton naar 4000 ton). Dit is echt te laag.

De heer Jean-Marie Bogaert wijst erop dat deze evolutie de invoer van kabeljauwsoorten uit het buitenland fel aanmoedigt. Grote contingenten worden aldus vrijgemaakt van douanerechten, waardoor deze vis wordt aangeboden tegen dumpingprijzen, ten nadele van een eerlijke prijsvorming voor de Vlaamse vangsten. Aldus verliest het beroep van visser veel van zijn financiële aantrekkingskracht.

Nochtans menen hogervernoemde leden dat het verlies van de aantrekkingskracht van de visserijsector, niet louter dient gezocht op het vlak van de Europese regelgeving inzake visquota, contingerering. Er zijn nog andere oorzaken.

Deze leden wijzen erop dat een ander oud zeer in de visserijsector vooral de onderlinge concurrentie is tussen de visveilingen. Vlaanderen aligneerde zich zeer goed op de Europese richtlijnen inzake de kwaliteitsnormen voor de verhandeling van vis, wat resulteerde in een scherpe controle van de Vlaamse visveilingen. Vlaanderen dreigt hiervan het slachtoffer te worden, ten voordele van andere buitenlandse veilingen.

gen (Urk en Boulogne) waar de richtlijnen minder strak worden toegepast. Ook de controle aan boord van de vissersvaartuigen is in België zeer scherp. Vlaanderen heeft zich daarenboven ook zeer strikt aan de naleving van de Europese visserijquota gehouden, wat thans een bijkomende handicap is. Andere landen toonden zich ook op dit vlak minder scrupuleus. Sprekers pleiten voor een mildering in het toezicht op de visveilingen, vermits vele vissers worden afgeschrikt en hun vangsten elders veilen.

De heren Joachim Coens en Didier Ramoudt zijn voorstander van groepsvorming in het quotabeleid (cf. Nederland). Sprekers wensen ter zake nadere informatie van de Minister. Welke maatregelen kunnen hiertoe worden genomen. Welke criteria zullen inzake de groepsvorming worden gehanteerd? (Toegang tot de zones op basis van historische rechten?) Sprekers dringen op korte termijn aan op de nodige maatregelen. Misschien kan de minister hierover nog schriftelijk bijkomende informatie verstrekken.

Volgens de heer Didier Ramoudt ligt deze scherpe controle aan de basis van de opbouw van een zwart parallel circuit, waarbij ook de sportvisserij zich niet onbetuigd laat. Spreker attendeert de Minister erop dat de vangsten zelfs niet aan de wal worden gebracht, maar op zee overgeladen worden. Waar worden deze vangsten dan wel aangeboden?

De heren Jean-Marie Bogaert en Joachim Coens betreuren dat Vlaamse rederijen, die onder de een of andere vorm toch van economische steun genieten, hun vangsten niet aan de Vlaamse wal aanbieden. Sprekers betreuren dat na investeringen met Vlaams geld, de winsten elders worden gerealiseerd. Kan hiervoor echt geen juridisch sluitende regelgeving, die verzoenbaar is met de Europese regelgeving, worden uitgewerkt?

De heer Didier Ramoudt repliceert dat Belgische reders hun vangsten veilen in Urk (Nederland) omdat de veilingprijs er aanzienlijk lager ligt. Spreker stelt dat de neerwaartse spiraal in de veilingen dient gestopt. Veel vis wordt ook in Boulogne geveild. De verminderde visaanvoer verhoogt voor de Vlaamse visveilingen aldus de exploitatiekosten, waardoor de kosten moeilijker kunnen worden beheerst.

Het is niet verwonderlijk aldus spreker, hierin bijgetreden door de heer Jean-Marie Bogaert, dat vele visveilingen op zoek zijn naar het afsluiten van onderlinge strategische allianties, zoals o.m. de minderheidsparticipatie van 49 procent van de Zeebrugse Veiling in de belangen van IJmuiden.

De heren Jean-Marie Bogaert en Didier Ramoudt benadrukken dat naast deze structurele handicaps, de visserijsector slechts een vernieuwde slagkracht kan krijgen, mits een ernstige inspanning wordt geleverd op het vlak van het zeevisserijonderwijs en het adequaat inspelen op de technologische vernieuwingen in de visserijsector. De visserij scholen lopen leeg en dit is vooral te wijten aan een sterk verouderde vloot. Sprekers stellen vast dat het aantrekken van voldoende vissers, in het kader van het onderwijs voor sociale promotie, problematisch wordt. De vorming in de zeevisserij scholen werd afgebouwd ten voordele van de Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding, die dit onderwijs nog nauwelijks kan verzekeren, bij gebrek aan voldoende financiële middelen.

De heer Herman Candries breekt een lans voor een betere samenwerking met Nederland inzake het zeevisserijonderwijs. Ook de oprichting van een Instituut voor de Zee, ter ondersteuning van een eigen Vlaams wetenschappelijk onderzoek op het vlak van de visserij, zou een positieve stimulans

zijn, gelet op de positieve impact ervan op de kwaliteit en de kostprijs van het onderwijs.

De heer Didier Ramoudt wijst de minister op de dringende noodzaak om een nieuw opleidingsschip voor het visserijonderricht ter zee aan te schaffen. De toekomst van de sector hangt grotendeels af van de kwaliteit van de vorming en het beheersen van de moderne visserijtechnieken. Het lid vraagt ook nadere informatie over het Nautisch Centrum.

Daarenboven kunnen de Vlaamse vissers met hun verouderde vaartuigen nog moeilijk de concurrentieslag winnen tussen Nederland. De heer Jean-Marie Bogaert pleit voor een schaalvergroting van de schepen en voor kortere zeezeizen, waardoor het beroep aantrekkelijker zal worden. Een korter verblijf op zee verhoogt daarenboven de kwaliteit van de visvangst. Vlaamse vissersvaartuigen zijn gemiddeld 40 dagen op zee, in tegenstelling met de modernere vissersloepen (20 dagen en zelfs 5 dagen). In deze context wijst de heer Didier Ramoudt op een mogelijke opheffing van de 1200 pK-grens, wat een positieve stimulans zou zijn voor jonge reders, die over onvoldoende middelen beschikken voor de aankoop van een nieuw vissersvaartuig.

De heren Jean-Marie Bogaert, Didier Ramoudt en Joachim Coens zien in de oprichting van een Vlaams visserij-investeringsfonds een zeer nuttig instrument ter ondersteuning van de visserijsector. Naast de normale ondersteuning van de investeringen in de sector zou het mogelijk zijn om via dergelijk instrument vlot te kunnen inspelen op acute problemen in de sector.

De heer Jean-Marie Bogaert is van oordeel dat vooral de kapitaalaflossingen zwaar doorwegen in de sector, terwijl de heer Joachim Coens vooral pleit voor de verbetering van de economische randvoorwaarden van de visserijsector (o.m. verbetering van de haveninfrastructuur voor de visverwerkende nijverheid en stimuleren van scheepsherstellende activiteiten). De heer Didier Ramoudt benadrukt nog het belang van de verlenging van de kaaimuur met 150 m in Zeebrugge, wat neerkomt op een investering van 150 miljoen frank. Wat is de stand van zaken ?

De heer Didier Ramoudt formuleert echter enige reserves ten aanzien van de oprichting van dit nieuw fonds. Er zijn reeds zoveel fondsen. Daarenboven stelt het lid zich vragen bij de werking van dit Fonds. Zal dit Fonds werken door het verlenen van de staatswaarborg, welke instapmogelijkheden zal dit Fonds bieden aan jonge reders ?

Verdiert het niet eerder aanbeveling de samenwerking tussen het federale en het regionale echelon te verbeteren ? Spreker wijst erop dat het Overlegcomité voor de Visserij slechts tweemaal is samengekomen in de periode september - november 1995. De federale minister was hierop zelfs niet uitgenodigd. Waarom vergadert dit comité zo weinig ?

Tenslotte snijdt spreker nog de Europese steunverlening aan die in het kader van het doelstelling 5b-gebied Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied-1994-1999 wordt verleend.

De heer Didier Ramoudt vraagt aan de minister welke projecten in het kader hiervan zullen worden gesteund ? Welke criteria zullen hiervoor worden gehanteerd ?

De minister deelt de bekommernis van spreker en verduidelijkt dat hij zich reeds in Oostende en Zeebrugge ter plaatse ging vergewissen van de problemen waarmede de sector thans kampt. Een aantal evoluties dienen nauwlettend in het oog gehouden, o.m. de beëindigingspremies, die thans worden stopgezet, vermits de inkringing van de vloot thans is

voltooid. De zeevisserijsector heeft inderdaad te lijden onder de Nederlandse concurrentie. De opkoping van vissersvloeden vergroot het segment dat Nederlanders van het Vlaams visserijquotum binnenrijven.

Wat de verwerving van de minderheidsparticipatie van de Zeebrugse Veiling betreft door een privé-groep merkt de Minister op dat de Vlaamse regering hierop geen impact heeft en deze participatie economisch volkomen verantwoord was. De minister is, alhoewel hij, samen met spreker vaststelt, dat belangrijke Vlaamse visquota thans niet meer in Zeebrugge worden aangeboden, toch geen voorstander van de invoering van protectionistische maatregelen. Wel pleit de minister voor een grotere financiële responsabilisering van de vissers.

De heer Jean-Marie Bogaert stelt voor, dat de minister, in het kader van de directe of indirecte economische steunverlening aan deze privé-eigenaars, toch een koerscorrectie zou doorvoeren.

Tenslotte kondigt de heer Didier Ramoudt, namens zijn fractie, de indiening aan van een motie van aanbeveling, conform art. 71, punt 3 van het Reglement.

Vervolgens antwoordt Minister Eric Van Rompuy samenvattend op de verschillende vragen en opmerkingen van de leden als volgt.

- De Europese regelgeving inzake de vastlegging van de visserijquota.

De minister stelt vast dat heelwat vragen hieromtrent in feite dienen gesteld tot de federale minister van Landbouw, die verantwoordelijk is voor de uitvoering van het markt- en prijsbeleid inzake visserij.

De beperkingen van de visquota zijn het gevolg van beslissingen op Europees niveau en worden genomen op basis van natuurwetenschappelijk onderzoek, o.m. waterkwaliteit, visbestanden enz. De factuele verdeling van de opgelegde visquota die tussen de verschillende Lidstaten worden onderhandeld, zijn vaak slechts onderdeel van een ruimer onderhandelingspakket op Europees niveau. De minister benadrukt dat zijn impact hierop zeer beperkt is.

Hierop repliceert de heer Didier Ramoudt dat er voor de Vlaamse minister bevoegd voor het zeevisserijbeleid toch nog een belangrijke rol is weggelegd inzake het scheppen van een kader waarbinnen de nadelige impact van bepaalde Europese beslissingen zoveel mogelijk wordt getemperd.

Hierop stelt de minister vast dat bepaalde segmenten in de visserijsector de concurrentieslag beter overleven, doch meent de minister dat het verwachtingspatroon van de privé-sector t.a.v. de overheid nog steeds groot is. De minister hamert op voldoende creativiteit van de privé-sector, die niet alles op de overheid mag afwentelen.

De minister gaat ervan uit dat deze visquota nu eenmaal zijn opgelegd door het Europees beleidsniveau. Daarmee moet men leren leven. Op het vlak van de visquota moet de sector zich beter organiseren en meer aan groepsvorming doen. Inzake de vangstmogelijkheden buiten de opgelegde quotaregeling zijn er nog de niet-gequoteerde vissoorten (zoals o.a. garnalen). Al te stringente visquota kunnen ook omzeild worden door te vissen buiten de Europese visserijzones, het optimaler bevissen van niet gequoteerde vissoorten en het aanwenden van schepen met polyvalente vangstmogelijkheden, zoals Eurokotters). De minister merkt op dat er op

het federale vlak reeds een aantal initiatieven werden genomen voor een beter groepsbeheer in de sector van de quota's.

- *Verbetering van de randvoorwaarden van de visserijsector*

- *Het wetenschappelijk onderzoek en de verbetering van de kwaliteit en de omkadering van het zeevisserijonderricht*

Inzake het wetenschappelijk onderzoek stipt de minister aan dat in het kader van het doelstelling 5-b gebied Westhoek-Middenkust-Zeevisserijgebied 1994-1999 vooral aandacht wordt besteed aan het toegepast wetenschappelijk onderzoek inzake de aanwending van nieuwe technologieën en het bevissen van minder quotagebonden vissoorten. Bepaalde programma's kunnen mits Europese co-financiering mede gesubsidieerd worden door het Vlaamse Gewest en een inbreng vanuit de privé-sector.

In het kader van het doelstelling 5-b programma zijn er nog geen concrete projecten ingediend, gelet op de laattijdige start van het managementcomité.

De heer Didier Ramoudt repliceert dat vooral de aquacultuur een stimulans verdient. Ter zake denkt het lid aan een eventuele herwaardering van de Spuikom te Oostende voor de oesterkweek. De minister wijst erop dat het Rijksstation voor de Zeevisserij nog steeds een federale aangelegenheid is.

De minister beaamt dat er in het kader van dit doelstelling 5-gebied inderdaad voldoende mogelijkheden zijn om dergelijke projecten te financieren. Deze programma's kunnen voor de visserijsector structureel van groot belang zijn.

Wat de kwalitatieve verbetering van het visserijonderricht betreft en de mogelijke herscholingsprogramma's in het kader van de Europese programma's voor plattelandontwikkeling, stipt de minister aan dat de opportuniteit bestaat om bepaalde bedrijfsgerichte opleidingen te organiseren. Ook wordt voorzien in scholingscursussen op het vlak van nieuwe visserijtechnieken en marketingtechnieken. De minister wijst erop dat deze Europese programma's evenwel nog niet op kruissnelheid zijn gekomen.

- *Wegwerken concurrentie tussen de verschillende visveilingen*

De minister beaamt dat de controle in België inderdaad strakker zou kunnen zijn dan in andere visveilingen in de ons omringende landen (Nederland en Frankrijk. Volgens de minister is de controle in België gemakkelijker omwille van onze kleine kust (67 km) in tegenstelling met Nederland en Frankrijk.

De minister belooft om deze zaak te onderzoeken. Volgens de minister zijn het echter niet alleen de controles die de concurrentiekracht van de Vlaamse visveilingen uithollen, ook de langere zeeroutes, ingevolge de veroudering van de vloot werken hieraan mede. Ook een goed doordacht promotiebeleid is belangrijk. De minister deelt mede dat in het kader van het PESCA programma volop wordt gewerkt aan de ontwikkeling van een kwaliteitslabel voor Vlaamse visserijproducten. Daarenboven pleit de minister voor meer creativiteit wat de onderlinge samenwerking tussen de visveilingen betreft.

- *Redersfonds - Investeringsfonds voor de visserij*

Op de vraag van de heer Joachim Coens nopens een mogelijke steunverlening vanuit het nieuwe Fonds voor de Visserij aan de visverwerkende nijverheden, antwoordt de minister dat het Fonds zich uitsluitend toespitst op de reders-visproducenten. De visverwerking maakt deel uit van het normaal

economisch circuit en kan aldus steun ontvangen in het kader van de economische expansiewetgeving. Deze sector wordt gesteund, ongeacht of de bevoorrading gebeurt via de Vlaamse havens of buitenlandse havens (Marokko). Daarenboven wordt dikwijls voor deze bevoorrading geopteerd, omdat men veel goedkopere vissoorten kan betrekken (o.m. makreel uit Libië). De heer Joachim Coens repliceert dat één van de troeven van de Vlaamse havens de visverwerkings- en opslagbedrijven zullen zijn, gelet op de grote vangsten en het stijgend visverbruik.

De minister verduidelijkt vervolgens dat het bestaande Redersfonds vooral georiënteerd is op de koopvaardijvloot. Het Vlaams Visserijcomité was van oordeel dat dit Fonds in feite niet meer geschikt is als een geëigend instrument voor het voeren van een Vlaams visserijbeleid. De voorkeur wordt gegeven aan een nieuw op te richten Fonds, dat meer geënt zou zijn op het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds.

Wat de oprichting van het Investeringsfonds voor de visserij betreft, stelt de minister dat er binnen het Vlaams visserijcomité een werkgroep werd opgericht. Ook in de schoot van het Vlaams Landbouwinvesteringsfonds wordt nagegaan hoe dit Visserijfonds zal werken. Daarenboven rijzen er nog problemen met de waarborgregeling die thans nog een federale bevoegdheid is (NMKN en federale minister van Verkeerswezen). Daarenboven ziet de minister niet in waar het overleg tussen de federale overheid en het Vlaamse Gewest vanwege Vlaanderen een gebrek aan coördinatie zou vertonen. In het Vlaams Visserijcomité is wel een vertegenwoordiger opgenomen van de federale overheid, maar Vlaanderen is niet vertegenwoordigd in de Bijzondere Commissie van de Centrale Raad voor het Bedrijfsleven.

Tenslotte stelt de Minister dat een werkbezoek aan de visveilingen van Oostende en Zeebrugge zeker zou bijdragen tot een beter inzicht van de commissieleden in de problematiek van de visserijsector. Ter zake zal contact worden opgenomen met de bevoegde instanties.

De commissie stemt hiermede in.

De verslaggever,

Eddy SCHUERMANS

De voorzitter,

Robert VOORHAMME
